

Preek, over Habakuk 3:16-19

Broeders en zusters, gemeente van onze Here Jezus,

We hebben zo net een bekend bijbelgedeelte gelezen:

Al zou de vijgeboom niet bloeien.....en dan volgen er een aantal rampen die een mens kan overkomen, de wijnstok, de olijfboom, de akkers leveren niets op, er zijn geen schapen en runderen meer in de stal,nochtans zal ik juichen in de HERE.

Dat woordje NOCHTANS zou je wel het thema van deze preek kunnen noemen.

Nochtans zal ik juichen, nochtans zal ik danken, nochtans blijf ik vertrouwen. Als je er over doordent zou je het hele geloofsleven kunnen samenvatten in dat ene woordje NOCHTANS. Christenen zijn mensen die leven vanuit het NOCHTANS. Wat er ook gebeurt in je leven, wat je ook ziet, wat je ook voelt, wat je ook meemaakt – NOCHTANS!

Daarover wil ik vanmorgen met u nadenken aan de hand van Habakuk 3.

NOCHTANS juichen..... zelfs in een crisis, zelfs als alles wegvalt.

Het coronavirus haalt ons bestaan alweer ruim twee maanden volledig overhoop. De impact ervan is groot voor velen. Ook voor ons als gemeente zijn de gevolgen voelbaar. We horen over zieken, sterfgevallen, we horen over ouderen die vereenzamen, jonge gezinnen die onder druk staan, we horen over bedrijven die ineens in zwaar weer zijn terecht gekomen. Vakanties en familiefeestjes moeten geannuleerd worden. We kunnen elkaar niet ontmoeten in de kerk. Laats zei iemand tegen mij: ik had nooit gedacht dat ik de kerkdiensten zo zou missen. Hoe mooi ook, zo'n kerkdienst met beeld, het blijft toch een beetje kijken naar in plaats van meedoen.

De coronacrisis heeft onze samenleving in de greep. We worden geleefd door de nieuwsberichten. Iedere dag vragen we ons af of het aantal sterfgevallen en ziekenhuisopnames al een beetje daalt.

Crisis. Nou, daar wisten ze in de tijd van Habakuk ook over mee te praten. Want de crisis die er toen was, was nog wel een paar beetje erger dan de crisis in onze tijd.

Voor Habakuk had crisis niet zozeer te maken met een griepvirus waar sommige mensen heel ziek van worden of zelfs sterven en anderen lichte verschijnselen hebben, de discussies gaan niet over beschermingsmiddelen zoals mondkapjes, of over eenzaamheid of zo, het is geen term waar hij via het Journaal of een nieuwsapp mee te maken heeft. De crisis is nog veel dichterbij, hij ziet het letterlijk op zich afkomen. Habakuk leeft in oorlogstijd.

In de eerste twee hoofdstukken van Habakuks boek schrijft hij over de Chaldeeën. Die Chaldeeën staan ook wel bekend als de Babyloniërs. Het is de tijd van Nebukadnezar, die met zijn leger het ene land na het andere verovert. En zijn strategie is dan dat hij de bewoners van het verslagen land afvoert naar Babel. Dat is met Juda, het tweestammenrijk, ook gebeurd. Het leger van Babel walste over hen heen, vernietigde het land, vernietigde de tempel in Jeruzalem en de bewoners werden in verschillende deportaties afgevoerd. Het land blijft achter als een woestijn. Het zou 70 jaar duren voordat de ballingen weer terug mochten keren om onder leiding van Ezra en Zerubabel de tempel te herbouwen en later onder leiding van Nehemia de muur van de verwoeste stad Jeruzalem.

Habakuk ziet de legers van Nebukadnezar op zich afkomen. Hij ziet het voor z'n neus gebeuren, alles valt weg. De crisis overkomt hem zelf. Hij ervaart het aan den lijve. En niet alleen Habakuk zelf, hij ziet om zich heen een en al ellende.

De vijgenboom bloeit niet, de wijnstok brengt niets voort, de oogst van de olijfboom valt tegen. Want door de oorlog wordt er niet gewerkt op het land. Er wordt alleen maar geplunderd, geroofd, vernietigd. Geen koren op de akkers. Geen schaap meer in de schaapskooi en geen rund meer binnen de omheining. Als zo'n groot leger door een gebied getrokken is, blijft er niets over. De taktiek van de verschroeide aarde. Tussen twee haakjes: wat een verschil met de oorlogswetten die de HERE God geeft in Deuteronomium 20. Hoewel God geen voorstander van oorlog is, is Hij in z'n wetgeving nuchter genoeg om te weten dat het soms niet voorkomen kan worden. Maar als Israël niet anders kan en het toch tot een oorlog komt dan mag het nooit de fruitbomen vernietigen in een belegerde stad. Er moest ook na de oorlog nog voedsel over blijven om van te eten. Van zulke goede wetten hadden die Babyloniërs nooit gehoord. Er bleef niets over van het land dat ze veroverden. Alles afgeslacht, weggeroofd, in beslag genomen.

Dat betekent: geen eten, geen inkomsten, geen veiligheid – eigenlijk geen leven!

Dit wordt echt leven op het randje van de dood.

Het gaat hier niet over een paar luxe dingen die wegvallen, of het ongemak dat je niet naar de kapper kunt, nee, alles valt hier weg.

En dan maken die woorden van Habakuk toch wel indruk. Hij zingt niet: ik zal God danken voor wat ik nog wel heb. Hij zegt: zelfs al heb ik niets meer. Zelfs als alles wegvalt...

Probeer u zich dat eens in te denken. Daar zitten wij met elkaar nog een heel eind vandaan. We mogen dan wel over een crisis praten, en misschien gaat het leven er ook wel anders uitzien na deze crisis. Maar ook als de 'intelligente startup' achter de rug is en het 'nieuwe normaal' is aangebroken, dan nog hebben we nog steeds ontzettend veel. En zelfs dan, als deze crisis betekent dat we ons leven anders moeten inrichten dan is er NOCHTANS heel veel om te danken.

Zeker als we om ons heen kijken wat de crisis in andere landen uitwerkt. Hoe ongemakkelijk deze tijd ook is, ik ben blij dat ik in Nederland woon, met een goed sociaal stelsel. In Amerika, het grote welvarende Amerika, wil je niet werkloos raken, want je bent meteen niet meer tegen ziektekosten verzekerd. In Roemenië ontbreken de meest basale behoeften aan voedsel. En als de corona in Lesbos of in de sloppenwijken van India uitbreekt is de ellende helemaal niet te overzien. Dan is er gebrek aan alle mogelijkheden om het virus tegen te gaan.

Wij hebben ondanks de crisis alle reden om dankbaar te zijn. Wat heeft God ons zelfs in deze tijd veel gegeven en daar kunnen we God alleen maar voor danken.

Ja maar klinkt het niet al te goedkoop. Wat dan als je gezondheid wel is aangetast, of er gebeurt iets met je kind, of in je huwelijk. Dan kan het toch ook hier echt crisis worden. Moeten we dan toch zeggen NOCHTANS zal ik juichen in de HERE?

Ja, lieve mensen, ik zeg het met de nodige schroom. Want ik wil echt niet iemands verdriet bagateliseren en doen alsof het niks voorstelt wat je moet meemaken.

Integendeel, ik voel me altijd heel klein in de confrontatie met het verdriet dat sommigen onder ons treft. Zo'n held ben ik niet. Op zo'n moment geldt voor mij net zo goed als voor ieder ander dat we het gebed van elkaar keihard nodig hebben.

En ik weet ook wel dat als het lijden dichterbij komt dat het dan verschrikkelijk veel moeite kan kosten om die woorden van Habakuk uit de mond te krijgen. Zou ik zelf ook hebben, zeker weten. En toch....Habakuk zegt het wel zo: Nochtans zal ik juichen in de HERE.

Maar hoe kan hij dat dan? Habakuks omstandigheden waren toch ook miserabel. Er is niets over van alles wat je hebt opgebouwd in je leven.

Dat komt omdat Habakuk verder kijkt. Er is meer dan je ziet. Dat zie je als je de volgende regel erbij pakt. Nochtans zal ik juichen in de HERE, jubelen in de God van mijn heil. De NBV vertaling heeft hier 'de God die mij redt'.

Habakuk sluit heus niet z'n ogen voor het oorlogsgeweld. Hij ziet ook de gevolgen wel, honger, dorst, ziekte enzovoort. Maar als profeet ziet hij meer. God is bezig.

God gebruikt die Chaldeeën om zijn straffen uit te voeren over Israël. Dat staat in het eerste hoofdstuk van Habakuk. Als je in de NBG vertaling even terugbladert zie je dat ook als kopje erboven staan 'Het strafgericht door de Chaldeeën'. Dat zij het land veroveren, is straf van God over zijn ongehoorzame volk. Maar daarmee is niet alles gezegd. Want in het tweede hoofdstuk wordt gesproken over het gericht over de Chaldeeën.

Habakuk ziet ook: die Chaldeeën worden op hun beurt weer verslagen, omdat ze veel te hard te keer zijn gegaan tegen Gods volk.

Leest u maar mee in Hab. 2:8: *Omdat gij vele volkeren geplunderd hebt, zal al wat van de natiën overgebleven is, u plunderen, vanwege het vergoten mensenbloed en vanwege het geweld, het land, de stad en al haar inwoners aangedaan.*

Hoewel de Chaldeeën door God gebruikt zijn om Zijn volk te straffen, blijven zij wel zelf verantwoordelijk voor hun bikkelharde optreden. En daar zal de HERE hen dan ook voor straffen. God laat Zijn volk Israël niet vallen. En dat is ook wat Habakuk in hoofdstuk 3 ziet gebeuren. God gaat ingrijpen om zijn volk te redden.

Hab. 3:13, *Gij trekt uit tot redding van uw volk, tot redding van uw gezalfde.*

Habakuk weet het: door deze crisis heen, is de HERE God bezig met redding. Er is meer dan de ellende die ik zie.

Door alles wat ik meemaak en door alles wat wegvalt heen, is God aan het werk om te redden.

Datzelfde patroon komen we ook weer tegen in het Nieuwe Testament. De tijd die ligt tussen de hemelvaart van de Here Jezus en Zijn wederkomst zal ook een tijd zijn waar vreselijke dingen gebeuren. Oorlogen, geruchten van oorlogen, natuurrampen, aardbevingen, ziekten, epidemieën. Een en al ellende. Maar als christen mag je daar doorheen kijken en meer zien dan je kunt zien. God is bezig met redding. Er is meer dan de ellende die ik zie. God werkt richting de grote dag van de Here Jezus. Dat wordt een dag van redding!

Je ziet een hoop ellende. Je maakt misschien zelf een heleboel mee. Maar je mag weten: er is meer. Als je christen bent, hoef je er niet van te schrikken dat er veel gebeurt. Ook niet als het heel dichtbij komt.

Kijk er profetisch naar: je weet uit de Bijbel dat er veel ellende over de wereld gaat. Maar het zijn weeën van de grote dag die komt. Al die ellende laat zien dat de Here Jezus bezig is te werken naar de grote dag van redding. En daarom: toch juichen!

Klink dat niet al te simpel? Is dat geen struisvogel-geloof? Kop in het zand en niet om je heen kijken, alleen maar juichen?

Nee, dat wil ik absoluut niet zeggen.

Ook een kind van God kan huilen, verdrietig zijn, zich wanhopig voelen. Romeinen 8 zegt dat wij gelovigen ook meezuchten met de gevallen schepping en uitzien naar de verlossing van ons lichaam. Dat zuchten gaat onze deur niet voorbij. En dat die verlossing van ons aan-de-dood-onderhevige lichaam nog toekomstmuziek is ervaren ook wij zodra we geconfronteerd worden met ziekte. We leven nog steeds in een gebroken schepping. En dat voelen we soms zelfs in ons eigen lichaam.

En toch, er is meer dan ik voel!

Deze tekst uit Habakuk 3 is best bekend, onder andere omdat hij omgezet is naar liederen. Zover ik weet, beginnen al die liederen bij vers 17.

Al zou de vijgenboom niet bloeien..... toch zal ik juichen.

Maar voor vers 17 staat wel vers 16!

Ook dat is het lied van Habakuk: *Toen ik het hoorde, beefde mijn binnenste, op het gerucht daarvan sidderden mijn lippen, bederf kwam in mijn gebeente en ik beefde op de plaats waar ik stond.*

Heel eerlijk zegt Habakuk: ik voelde me één brok ellende, ik was diep ongelukkig.

En dat gevoel hoeven we echt niet zomaar weg te poetsen. Al kom ik wel uit bij juichen, het is juichen vanuit een diepgevoelde ellende. Geloven betekent niet: je verdrietige gevoel uitschakelen en vooral positief denken.

Ik zeg het wel vaker in een preek: er mag geklaagd worden. In de bijbel is er zelfs een compleet bijbelboek aan besteed: Klaagliederen. Die staan niet voor niets in de Bijbel. Klagen mag bij God. Ook vandaag.

We hoeven niet te doen alsof het leven altijd een groot feest is.

Er is ook heel veel reden om te zuchten, te klagen. Het is een grote vergissing als we denken dat we als christen altijd blij moeten zijn en er blij moeten uitzien. Blij, blij, mijn hartje is altijd blij..... een aardig kinderliedje, maar het omschrijft volgens mij niet onze dagelijkse ervaring. Daar geloof ik niks van.

Niet als je de moeite en verdriet wegpoetst, maar juist als je dat toelaat, kun je des te sterker zeggen: en NOCHTANS mag ik juichen. Want er is meer dan ik voel.

Mijn gevoel kan zeggen: het wordt niets meer; het is één grote donkere nacht.

Maar het NOCHTANS van het geloof ziet het licht van God schijnen in die nacht.

Als christen mag je zeggen: ik voel me diep ongelukkig, en NOCHTANS juich ik.

Want er is niet alleen meer dan ik voel. Er is ook meer dan ik kan!

Als alles wegvalt, wat kan ik dan nog?

Als er geen vijgen zijn, geen druiven en olijven, geen graan, geen melk, geen wol, geen vlees? De kasten zijn leeg, het geld is op, er is op de markt ook niets te koop.

Wat kun je dan? Dan heb je toch op den duur geen kracht meer om te leven?

NOCHTANS zal ik juichen voor de HERE, zegt Habakuk.

Want God de HERE is mijn kracht. Hij zegt niet: ik zal juichen, want de HERE zal het me allemaal wel weer geven. Nee, hij zit nog steeds zonder al die eerste levensbehoeften. Hij kan nog steeds niets.

NOCHTANS zal ik juichen, want er is meer dan ik zelf kan. God is mijn kracht. Hij is de kracht waardoor ik de dingen aan kan. Hij is mijn kracht, om door diepe dalen

heen te gaan. Hij is mijn kracht om steile bergen te beklimmen. Dankzij hem kom ik over huizenhoge problemen heen.

Dat is het NOCHTANS van het christelijk geloof. Geen mogelijkheden meer zien, toch geloven dat het kan. Geloven dat Gód alles kan.

Ik zei het al aan het begin van de preek: heel het christelijk geloof kun je samenvatten in dat ene woordje NOCHTANS.

Dat mag de houding zijn die je *leert* bij onze Here Jezus Christus. Ja, dit iets wat je mag leren! Er staat niet: al zou de vijgenboom niet bloeien, toch *zult u* juichen voor de HERE! Het is geen gebod, geen opdracht. Zo iets als: je bent verplicht om blij te zijn. En als je niet blij bent ben je maar een slecht christen. Het staat hier als een lied. En dat lied moet gezongen worden. Zodat mensen het leren meezingen. Je mag als het ware jezelf en elkaar moed inzingen. Op die manier helpen we elkaar om het te leren geloven en ons eigen te maken. Komt reisgenoten, het hoofd omhoog! Zo mogen we *l*éren leven. Leven vanuit het NOCHTANS. En als het ons even niet lukt om te zingen, omdat het allemaal wel erg zwaar is geworden. Dan mogen we het elkaar toe zingen. Zo mogen we elkaar bemoedigen. Kom op, lieve broeder of zuster, denk aan dat ene woordje: NOCHTANS.

Al valt alles weg, NOCHTANS mag ik juichen voor de HERE. Al heb ik het nog zo moeilijk, al ervaar ik de gebrokenheid van ons bestaan aan de lijve NOCHTANS mag ik het weten, ik ben Gods geliefde kind.

NOCHTANS.....een enkel woordje. Een woordje dat ons wil helpen verder te kijken dan de omstandigheden. Want God is er. De God van mijn heil, de God van mijn redding. Zullen we elkaar helpen die God voor ogen te houden?

AMEN

Mei 2020
G.P.Hartkamp
Wapenveld